

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ile Aşçılık Programı Öğrencilerinin Mesleki Eğitim Algısının Öğrenme Motivasyonu Üzerine Etkisi: Ulusal Aşçılık Kampı Mengen Örneği (The Effects of Vocational Education Perception of Students of Gastronomy and Culinary Arts Department and Cookery Program on Learning Motivation: A Sample of National Cookery Camp in Mengen)

*Mehmet CAN^a, Berker ÇİFTÇİ^b

^a Aksaray University, Güzelyurt Vocational School, Aksaray/Turkey

^b Bolu Abant İzzet Baysal University, Mengen Vocational School, Bolu/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:
17.09.2019

Kabul Tarihi: 05.12.2019

Anahtar Kelimeler

Aşçılık
Gastronomi
Eğitim algısı
Öğrenme motivasyonu

Keywords

Cookery
Gastronomy
Education perception
Learning motivation

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Günümüzde mesleğe ilişkin yeterliliklerin ve tutumların kazandırıldığı eğitim kurumlarının vermiş olduğu eğitimin ve bu kurumların sahip olduğu olanakların, öğrencilerin mesleğine ilişkin algısında dolayısıyla kariyer elde etme yolundaki öğrenme motivasyonlarında oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çerçevede yapılan çalışmanın amacı, mesleki eğitim programlarına katılan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü ile aşçılık programı öğrencilerinin eğitim algılarının öğrenme motivasyonlarına olan etkisini ortaya koymaktır. Yapılan çalışmada araştırmanın evrenini 2019 yılı itibari ile beşincisi düzenlenen Mengen Ulusal Aşçılık Kampı mesleki eğitim programına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin bütününe ulaşma şansı olduğundan örnekleme yöntemine gidilmemiş evrenin tümünden veri elde edilmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen evrenden verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Toplanan veriler ise ilgili yöntemlerle analize tabi tutulmuştur. Bu kapsamda çalışmada değişkenlere yönelik tanımlayıcı istatistiksel analizlerden, değişkenlere ilişkin demografik gruplar arasındaki farklılıklara yönelik varyans analizlerinden ve katılımcıların eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisine yönelik ise basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda mesleki eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu bağlamında demografik özellikleri açısından ayrılan gruplar arasında herhangi bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak araştırma kapsamında belirlenen hipotezlere yönelik yapılan analizler sonucunda öğrencilerin eğitim algılarının öğrenme motivasyonları üzerinde önemli düzeyde bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Abstract

Today, it is believed that the education of the educational institutions where qualifications and attitudes regarding professions are gained and the opportunities of these institutions have great importance on the perceptions of students regarding the profession, thus, their learning motivation in the path of making a career. The aim of the current study conducted within this framework is to reveal the effects of education perceptions of students of gastronomy and culinary arts department and cookery program, who participated in vocational education programs, on their learning motivation. In this study, the students of the Mengen National Cookery Camp vocational training program, which was held for the fifth time in 2019, are the students the universe of the research. Due to the accessibility of the whole population of the study, sampling was not needed and data were collected from the whole population of the study. The surveying technique was adopted in the data collection procedure from the sample determined within the framework of the study. The collected data were analyzed by related methods. Within this scope, in the study, descriptive statistics were used for the analyses of the variables while variance analyses were used for detecting the differences in demographic groups regarding the variables in addition to simple linear regression analyses for determining the effects of the education perception of participants on their learning motivation. As a result of the analyses, no difference was observed within the context of vocational education perception and learning motivation between the groups that were divided in terms of their demographic characteristics. However, as a result of the analyses conducted for the hypotheses determined within the study, it was concluded that the education perception of the students had a significant level of effect on their learning motivation.

* Sorumlu Yazar

E-posta: mehmet23can@hotmail.com (M. Can)

Makale Künyesi: Can, M. & Çiftçi, B. (2019). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ile Aşçılık Programı Öğrencilerinin Mesleki Eğitim Algısının Öğrenme Motivasyonu Üzerine Etkisi: Ulusal Aşçılık Kampı Mengen Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(4), 2701-2717.

DOI: 10.21325/jotags.2019.495

GİRİŞ

Günümüzde yiyecek içecek hizmetleri sunan işletmelerde hem niteliksel hem de niceliksel açıdan önemli ölçüde kalifiye personel eksikliği yaşandığı bilinmektedir. Özellikle yiyecek içecek hizmetleri sunan işletmelerin ve aşçılık mesleğini icra eden kişilerin tüketici sağlığının korunması, yerel mutfağın gelenek ve görenekler çerçevesinde tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması gibi önemli misyonları üstleniyor olması, bu nitelikli personele olan ihtiyacı daha da artırmaktadır. (Görkem ve Öztürk, 2011: 19). Nitelikli personele olan ihtiyacın bu denli artmasıyla birlikte gastronomi ve aşçılık eğitimine verilen önem de giderek artmıştır (Güdek ve Boylu, 2017: 490). Bu çerçevede yiyecek içecek işletmelerinin ihtiyaç duyduğu nitelikli personeli sağlamak amacıyla gastronomi ve aşçılık alanlarında mesleki eğitim veren okulların sayısında da önemli ölçüde artış olduğu görülmektedir. Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı verilerine göre 2017 yılında Türkiye'deki üniversitelerin bünyesinde 43 gastronomi programı, 62 aşçılık programı bulunmakta iken, 2018 yılı itibariyle üniversitelerin bünyesinde 59 gastronomi ve mutfak sanatları bölümü, 87 aşçılık programı bulunmaktadır (Yükseköğretim Program Atlası, 2018).

Türkiye'de gastronomi ve aşçılık alanında verilen mesleki eğitim; örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün mesleki eğitim, örgün eğitim hizmeti veren ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarındaki okullardan oluşmaktadır. Yaygın mesleki eğitim ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki gelişim programları niteliğinde bir görünüm arz etmektedir (Ünlüönen ve Boylu, 2005: 15; Pelit ve Güçer, 2006:143; Aksu ve Bucak, 2012: 11).

Bir toplumdaki bireylere belli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini kazandırmaya yönelik yürütülen mesleki eğitim programları, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, düşünsel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesini sağlama amaçlı tasarlanan etkinlik ve süreçleri kapsamaktadır (Guskey, 2000: 16; Aksu ve Bucak, 2012: 9). Bu etkinlik ve süreçlerin, kişinin performansına yönelik değerlendirmeler yapabileceği ve mesleği ile ilgili gelişmeleri izlemeyebileceği ve kendini kişisel olarak geliştirme imkânı sunan mesleki etkinlikleri içermesi önemlidir. Bu anlamda, verilen mesleki eğitimin temel amacının, sektörün değişik bölümleri için bilgili, becerikli, yetenekli, verimli ve bilinçli elemanlar yetiştirmek ve bu amaç doğrultusunda ise mesleğe yönelik ihtiyaç duyulan mesleki yeterliliği kazandırmak olduğu söylenebilir (Üzümcü vd., 2015: 182).

Günümüzde teknolojik yeniliklerle birlikte sürekli değişen dinamik bir çevrede birçok alanda olduğu gibi yiyecek içecek alanında da hızlı bir gelişim ve dönüşümün yaşandığı görülmektedir. Bu sektörel dönüşüm karşısında gelişimini gerçekleştirememiş olan örgün eğitim kurumlarından edinilen bilgi ve becerilerin yetersiz kalması (Şahin ve Güçlü, 2010: 223), öğrencilerin beklentilerini yeteri kadar karşılayamayacak ve dolayısıyla öğrencilerin mesleki tatmin düzeylerinin de düşük olmasına sebep olacaktır (Güzel, 2006: 288). Nitekim bazı örgün eğitim kurumlarından edinilen bilgi ve beceriler zaman zaman bu hızlı değişimler karşısında yetersiz kalabilmektedir (Mahmutoğulları ve Perçin, 2018: 45). Bu sebeple meslek adayı olan öğrenciler bu hızlı değişim karşısında çağın gerisinde kalmamak adına mesleği ile ilgili yeni gelişmeleri izlemeyebilmek veya mesleki olarak almış olduğu örgün eğitim süresi içerisindeki eksikliğini hissettiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini artırabilmek için gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli yaygın eğitim programlarına katılma gereği duymaktadır.

Mesleki eğitim ile ilgili yapılan çalışmalarda ortak görüş, yiyecek içecek sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün artmasını sağlayacak en önemli hususun etkin ve kaliteli bir mesleki ve teknik eğitim olduğudur (Güdek ve Boylu, 2017: 490). Bir davranış değiştirme süreci olarak bilinen mesleki eğitimin, öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyecek ihtiyaç, hedef ve beklentilerini karşılayacak etkinlikte ve kalite düzeyinde olması, bireyin öğrenme motivasyonları açısından da oldukça önemlidir. Başka bir deyişle, mesleğe ilişkin yeterliliklerin ve tutumların kazanıldığı eğitim kurumlarının vermiş olduğu eğitimin içeriği ve bu kurumların sahip olduğu olanaklar, öğrencinin mesleğine ilişkin algısını (Kurnaz vd., 2014: 42), dolayısıyla kariyer elde etme yolundaki öğrenme merakını ve motivasyonunu etkileyeceği düşünülmektedir (Gothard vd., 2001: 8). Bu anlamda gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen mesleki aşçılık eğitim programlarının kapsamı ve yeterliliği, aşçı adayı olan öğrencide eğitim programlarına yönelik olumlu ya da olumsuz algı oluşmasına neden olacağı ve bu algının ise onun aşçılık anlamında öğrenme merakını veya motivasyonunu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu çerçevede yapılan çalışmanın amacı, mesleki eğitim programına katılan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü ile aşçılık programı öğrencilerinin eğitim algılarının öğrenme motivasyonlarına olan etkisini ortaya koymaktır.

Yiyecek içecek sektöründe veya mutfak çalışanları üzerine daha önce benzer bir çalışmaya rastlanmamış olması nedeniyle yapılan çalışmada eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak literatürdeki eksikliğin giderilmesi, benzer konuda çalışma yapacak araştırmacılara ise kaynak oluşturması bakımından önem taşımaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Mesleki Eğitim Algısı

Eğitim; bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yeteneklerinde artış yaşanmasını sağlamak ve bunun sonucu olarak davranışlarını değiştirme süreci olarak tanımlanabilir (Koç ve Topaloğlu, 2012: 288). Mesleki eğitim ise; uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki işlerde, sektörün beklentilerine cevap verecek şekilde hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaları kapsamaktadır (Olçay, 2008: 384). Başka bir tanıma göre mesleki eğitim; belli bir mesleğin gerektirdiği işlere yönelik olarak bireyin bilgi, beceri ve tutumlarında kalıcı bir değişim sağlamak amacıyla gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından planlanan eğitim faaliyetleri olarak tanımlanabilir (Guskey, 2000: 16; Olçay, 2008: 384).

Mesleki eğitim faaliyetlerinin genel amacı, bireyin yeteneklerini geliştirerek sektörel anlamda işletmelerin mevcut ve gelecekteki işgücü ihtiyacını karşılamaktır (Noe, 1999: 5). Bu amaç kapsamında yürütülen mesleki eğitim programlarının, kişinin performansına yönelik değerlendirmeler yapabileceği ve mesleği ile ilgili gelişmeleri izlemeyebileceği ve kendini kişisel olarak geliştirme imkânı sunan mesleki etkinlikleri içermesi önemlidir. Başka bir ifade ile verilen mesleki eğitimin, eğitime katılan bireylerin tutumlarını olumlu yönde etkileyecek ihtiyaç, hedef ve beklentilerini karşılayacak düzeyinde ve kalitede olması, öğrencilerin eğitime yönelik algısı ve öğrenme motivasyonunu açısından önemlidir (Noe, 1999: 65).

Bir davranış değiştirme süreci olarak bilinen eğitim programlarına katılan bireyin, verilen eğitimin gerçek performansına yönelik göstermiş olduğu tutum ve yapmış olduğu değerlendirmeler bireyin eğitime yönelik algısını ortaya koymaktadır (Mahmutoğulları, 2015: 56). Eğitim algısı bireyin mesleği ile ilgili gerekli bilgilerin öğrenilmesi

noktasında önemli bir kavramdır (Noe, 1986: 736). Öğrencilerin herhangi bir amaç doğrultusunda verilen eğitime yönelik algısını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörler genel olarak eğitim ortamı, sahip olunan olanaklar, eğitmenlerin yeterlilikleri, eğitim öncesi ve sonrası gerçekleştirilen faaliyetler, verilen eğitimin içeriği, eğitimin önemi, eğitimin kazanımları ve öğrenilenlerin mesleki olarak sektöre transfer edilebilirliği başlıkları altında sıralanmaktadır (Santos ve Stuart, 2003: 35; Kurnaz vd., 2014: 42). Eğitim algısı eğitime katılan bireyin eğitime yönelik değerlendirmelerini içerirken; kişinin demografik ve mesleki özelliklerinin de eğitim etkinliğine yönelik katılımcıların algısının farklılaşmasına neden olmaktadır (Mahmutoğulları ve Perçin, 2018: 45). Bu amaçtan hareketle araştırma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda Clemenç, (2005), Erikli (2014), Mahmutoğulları (2015) ve Duran (2018) tarafından yapılan çalışmalarda eğitim etkinliğine yönelik olarak, katılımcı algısının demografik açıdan farklılıklar gösterdiğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Ulaşılan bu bulgular mesleki eğitim algısının demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık sergileyeceği yönünde bir öngörü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın geliştirilen ilk hipotezi aşağıda sunulmuştur;

H₁: Katılımcıların mesleki eğitim algısı demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir

Öğrenme Motivasyonu

Motivasyon, insan davranışlarının nasıl yönlendirilebileceğini veya yönlendirilmiş bir davranışın yoğunluğunun nasıl artırılabilceğini ortaya koymaya çalışmaktadır (Karacelil, 2013: 183). Motivasyonun davranış üzerindeki itici gücünün bilinmesine ve kabul edilmesine rağmen genellikle bir öğrenme programı için ne anlama geldiği ve nasıl kullanılacağı pek bilinmemektedir (Bayraktar, 2015: 1084). Ancak öğrenmeye yönelik olarak motivasyon, bir çok araştırmacı tarafından, etkili öğrenmenin en önemli faktörlerinden biri olarak tanımlanmaktadır (Ames, 1990: 410; Noe ve Wilk 1993: 294; Ertem, 2006: 2; Slavin, 2013: 284; Sürücü ve Unal, 2018: 255). Öğrenme için gerekli ön şartlardan biri olarak belirtilen motivasyon, Ayrıca bireyin öğrenme sonuçlarını da etkileyen önemli bir faktör olarak görülmektedir (Selçuk, 2000: 210). Bu anlamıyla motivasyon, öğrenmenin hem bir sebebi hem de bir sonucu olduğu söylenebilir.

Motivasyon kavramı öğrenme sürecinde farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir (Yorgancı, 2012: 1). Noe ve Wilk (1993: 292)'e göre öğrenme motivasyonu, bireyin, eğitim programlarının içeriğini öğrenme konusunda gösterdikleri istekliliği ifade etmektedir. Ames (1990: 410) tarafından ise öğrenme motivasyonu, bireyin, eğitim ile ilgili olan etkinliklere katılması, öğrenme sürecine bağlılık duyması ve eğitime yönelik ilgisini sürdürmesi olarak tanımlanmıştır. Pintrich ve Schunk (1996) tarafından ise; öğrenmeye yönelik olarak motivasyon, bireyi belirli bir amaca yönelik olarak hazırlanmış olan programa sevk eden ve davranışını sürdürmesini sağlayan bir süreç olarak tanımlanmıştır. Bir başka tanıma göre öğrenme motivasyonu, eğitim etkinliklerine katılan bireyin öğrenme konusundaki arzusu ve istekliliği olarak tanımlanmıştır (Noe, 1986: 743; Klein vd., 2006: 668). Benzer bir tanıma göre ise öğrenme motivasyonu, bireylerin mesleğine ilişkin verilen her türlü bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini edinmeye yönelik arzusu ve istekliliği olarak tanımlanmıştır (Ahmad ve Bakar, 2003: 171; Mahmutoğulları, 2015: 84). Genel anlamda yapılan tanımlamalardan anlaşıldığı üzere motivasyon, öğrenme açısından bireyi belirli davranışlarda bulunmaya, öğrenme faaliyetlerini anlamlı ve değerli bulmasına ve mesleki eğitim programına

yönelik devamlılığını ve istekliliğini artırmaya ve sonuç olarak bir şeyler öğrenmeye zorlayan itici bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır (Akbaba 2006: 343; Klein vd., 2006: 668).

Öğrenme motivasyonunun sağlanmasında ise, eğitime katılan bireyin demografik özelliklerinden, yeteneklerine, öğrenme materyallerinin özelliklerinden, eğitim verildiği fiziksel ortamın durumuna ve yeterliliğine, öğrenmeyle ilgili teşviklerden eğitmenin davranışlarına kadar geniş bir yelpazede gruplandırılabilirdiği belirtilmiştir (Slavin, 2013: 284). Ayrıca literatürde birçok çalışmada, öğrenme motivasyonu ile çalışanların yaş, cinsiyet, eğitim, kıdem, unvan ve yetki gibi çeşitli demografik özelliklerine göre de farklılaştığına işaret etmektedir (Duran, 2017: 5). Bu amaçtan hareketle araştırma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda Noe (1986), Mahmutoğulları (2015) ve Duran (2018) tarafından yapılan çalışmalarda öğrenme motivasyonuna yönelik olarak, katılımcılar arasında demografik açıdan farklılıklar gösterdiğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Ulaşılan bu bulgular mesleki eğitim algısının demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık sergileyeceği yönünde bir öngörü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın geliştirilen ikinci hipotezi aşağıda sunulmuştur;

H₂: Katılımcıların öğrenme motivasyonu demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterir.

Eğitim Algısının Öğrenme Motivasyonu Üzerine Etkisi

Herhangi bir mesleğe ilişkin olarak yeterliliklerin ve tutumların kazandırıldığı bir süreç olarak bilinen öğrenme sürecinde algı, anlama ve düşünce oldukça önemli kavramlardır. Öğrenme sürecinde eğitime yönelik olarak oluşan bu algı, anlama ve düşünceler ise bireyin kendini geliştirme ve kendini yenileme amacıyla kendine bir standart belirlemede, davranışlarını izlemekte ve hedeflerine ulaşmak için bir çaba içerisine girmesi sonucunu doğurmaktadır. Başka bir ifade ile eğitim sürecinde eğitime yönelik olarak oluşan algı, bireyin öğrenme motivasyonunu etkileme noktasında önemli bir mekanizma olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz vd., 2018: 735).

Mesleki eğitim, bir anlamda bireyin kendine ve geleceğine yönelik yapmış olduğu bir yatırımdır. Bu nedenle eğitim sürecinde elde edilen edinimler, bireyin kendini önemli ve aldığı eğitimi değerli hissetmesini sağlamakta ve neticesinde öğrenme motivasyonunu önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Eğitim alanında yapılan birçok çalışmada, eğitim programına katılan öğrencilerin başarısı ve ya başarısızlığında en önemli faktörün bireyin öğrenme motivasyonunun olduğunu ve öğrenmeye yönelik olarak oluşan algı ve öğrenme motivasyonunun ise eğitimlere olan katılımı ve devamlılığı önemli ölçüde etkilediği dile getirilmektedir (Noe ve Wilk, 1993: 294; Ulusoy, 2002: 273; Sürücü ve Ünal, 2018: 255; Yılmaz vd., 2018: 735). Ayrıca öğrenme motivasyonu eğitime olan katılımı ve devamlılığı etkileyen kişisel algı ve tutumlar arasında eğitim çıktılarının en önemli belirleyicilerinden biri olarak gösterilmektedir (Bartlett, 2001: 304).

Mahmutoğulları (2015) yapmış olduğu çalışmada; eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bu doğrultuda bireyin eğitim algısı arttıkça öğrenme motivasyonunun da arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Bakalis ve Jonier (2006) yapmış oldukları çalışma sonucunda ise, benzer bir doğrultuda öğrenme motivasyonu yüksek olan bireyin eğitim algısının da yüksek olacağı ve dolayısıyla bu durumun bireyin başarısını da etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Bu kapsamda Noe (1986) tarafından yapılmış olan bir başka çalışmada ise, bireyin ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda düzenlenen eğitim programlarının, eğitim algısını olumlu etkileyip öğrenme motivasyonunu arttıracığını ve böylece eğitimden daha verimli sonuçlar elde edileceğini ortaya konmuştur.

Rahman ve Rahman (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, eğitim programlarının başarısının bireyin eğitime yönelik algısına bağlı olduğunu vurgusu yapılmıştır. Ayrıca mesleki eğitim programlarına katılan bireyin, verilen eğitimi mesleğini etkin bir şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olacak yararlı bir etkinlik olarak görmesi, eğitim programına yönelik öğrenme motivasyonunu arttıracığı ve bireyi eğitim programından en yüksek düzeyde bilgi edinmeye teşvik edeceği değerlendirilmiştir.

Ahmad ve Bakar (2003) tarafından yapılan çalışmada bireyin öğrenme motivasyonunda eğitimden algılanan faydaların önemli ölçüde ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışma kapsamında öğrenme motivasyonunun eğitim desteğinin varlığı, eğitim ortamı ve eğitimden algılanan faydaların örgüte olan bağlılığı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz vd., (2018) tarafından hizmet içi eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik itfaiye çalışanları üzerine yapılmış olan çalışmada ise; eğitime yönelik olumlu algının oluşmasında ve eğitim verimliliğinin sağlanmasında bireyin öğrenme motivasyonunun önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Konaklama işletmelerindeki çalışanlar üzerinde, eğitim algısı ile motivasyon düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen Tanrıverdi ve Şahin (2014) yapmış oldukları araştırma sonucunda; eğitim algısı ile motivasyon değişkenleri arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır.

Literatürdeki çok sayıda çalışma, eğitim algısı ile motivasyon arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, bu ilişkinin çalışanların yaş, cinsiyet, eğitim, kıdem, unvan ve yetki gibi çeşitli demografik özelliklerine göre farklılaştığına işaret etmektedir (Duran, 2017: 5). Bu araştırmanın da çalışma alanını oluşturan gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli yaygın mesleki açılış eğitim programlarına katılan öğrencilerin, verilen mesleki eğitime yönelik algısının, öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisinin olup olmadığı belirlenmek istenmektedir. Bu amaçtan hareketle araştırma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda Noe (1986), Noe ve Wilk, 1993; Rahman ve Rahman (2013), Tanrıverdi ve Şahin (2014), Mahmutoğulları (2015) ve Yılmaz vd., (2018) tarafından yapılan çalışmalarda eğitim algısının, öğrenme motivasyonunu etkilediğine yönelik istatistiki olarak anlamlı bulgulara ulaşıldığı görülmüştür. Ulaşılan bu bulgular mesleki eğitim algısının, öğrenme motivasyonu etkilediği yönünde bir öngörü oluşturmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen araştırmanın üçüncü hipotezi aşağıda sunulmuştur;

H₃: Katılımcıların mesleki eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerinde olumlu etkisi vardır.

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, mesleki eğitim programlarına katılan Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ile Açılış Programı öğrencilerinin eğitim algılarının öğrenme motivasyonları üzerine olan etkisini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda yapılan araştırmanın evrenini, 2019 yılı itibari ile beşincisi düzenlenen Mengen Ulusal Açılış Kampı mesleki eğitim programına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kapsamda düzenlenen mesleki eğitim programına 8 uluslararası ve 80 ulusal olmak üzere toplamda 88 farklı üniversiteden toplamda 125 kişinin katıldığı tespit

edilmiştir. Araştırmada veriler elde edilirken evrenin bütününe ulaşma şansı olduğundan örnekleme yöntemine gidilmemiş, tüm evrene ulaşılarak tam sayım yapılmıştır. Anket formları eğitim programını gerçekleştiren organizasyon yetkililerinden izin alınarak eğitimin gerçekleştirildiği yerde tüm öğrencilere uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında verilerin elde edilmesinde kullanılan anket formu birbirini takip eden üç ayrı temel bölümden oluşmaktadır. Anket formunun, birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyet, aldığı eğitim, lise mezuniyet) belirlemeye yönelik olan sorulara yer verilmiştir. İkinci ve üçüncü bölümde ise Mahmutoğluları (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerliliği kanıtlanmış olan Eğitim Algısı ölçeği ile Öğrenme Motivasyonu ölçekleri kullanılmıştır. Bu kapsamda İkinci ve üçüncü bölümde sırasıyla Clemenz (2005)'in geliştirdiği otuz maddeden oluşan ve beşli likert ölçek olarak hazırlanmış olan Eğitim Algısı ölçeği ile Noe ve Wilk (1993)'in geliştirdiği on yedi maddeden oluşan ve beşli likert ölçek olarak hazırlanmış olan Öğrenme Motivasyonu ölçekleri kullanılmıştır.

Yapılan anket ile elde edilen verilerden 125 anket formundan gerek içerdiği bilgilerin eksikliği gerekse tutarlılığı açısından yeterli görülmeyen 12 anket değerlendirme dışı bırakılmış ve kullanılabilir ve değerlendirilebilir olan 113 anket formu, SPSS20 paket program aracılığıyla ilgili yöntemler kullanılarak analiz işlemine tabi tutulmuştur. Araştırmada öncelikli olarak verilerin parametrik testler için uygun olup olmadığını test edebilmek amacıyla verilerin normallik dağılımı incelenmiştir. Literatürde çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiği kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu kapsamda hem Eğitim Algısı ölçeğine yönelik ölçek ifadelerinin çarpıklık (,511) ve basıklık (,299) hem de Öğrenme Motivasyonu ifadelerinin çarpıklık (,003) ve basıklık (,042) değerleri +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğundan çalışma verilerinin dağılımının normal dağılım gösterdiği söyleyebiliriz. Yapılan analizler neticesinde verilerin normal dağılım göstermesi ve örneklem büyüklüğünün yeterli olmasından dolayı verilerin parametrik testler için uygun olduğu söylenebilir. Bu kapsamda araştırmada değişkenlere yönelik tanımlayıcı istatistikî analizlerden, değişkenlere ilişkin demografik gruplar arasındaki farklılıklara yönelik varyans analizlerinden ve katılımcıların eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisine yönelik ise basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Yapılan araştırmanın amacına uygun olarak, öncelikle araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini test edebilmek amacıyla anket soruları güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Bu bağlamda eğitim algısı ölçeği sorularına ilişkin Cronbach's Alfa (α) değeri 0,863 ve öğrenme motivasyonu ölçeği sorularına ilişkin Cronbach's Alfa (α) değeri ise 0,632 olarak saptanmıştır. Sosyal bilimler alanında "0,80 -100" arasında çıkan Cronbach's Alfa değerlerinin oldukça yüksek derecede güvenilir ve "0,60 - 0,80" arasında çıkan Cronbach's Alfa değerlerinin oldukça güvenilir olarak kabul edildiğinden (Kalaycı, 2009: 405), bu araştırmada kullanılan ölçeklerin oldukça güvenilir olduğu değerlendirilmesi yapılabilir.

Mahmutoğluları (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerliliği kanıtlanmış ve daha sonra birçok araştırma tarafından kullanılmış ve anlamlı sonuçlar elde edilmiş olan ölçeğin (Yılmaz vd., 2018; Tanrıverdi ve Şahin, 2014),

ayrıca geçerliliğini doğrulayabilmek için yapılan çalışma kapsamında ankete öncelikli olarak içerik geçerliliği uygulanmıştır. İçerik geçerliliği, araştırmacının ölçme aracının ilgili kavramı anlam olarak karşılayıp karşılamadığına dair konunun uzmanı ve bilgi sahibi kişilerin görüşlerine başvurulmuş ve kullanılan ifadelerde anlamlı iyileştirmeler yapılmıştır (Demir vd., 2009: 88).

Ayrıca araştırma kapsamında belirlenen ankette değişkenler arasındaki etkileşimin tahmin edilmesinde ve araştırmanın sonuçlarını öngörmeye oldukça önemli olan Tahmin Edici (Kestirim) Geçerlilik Analizi yapılmıştır (Şencan, 2005: 763). Tahmin edici geçerlilik sayesinde, ölçekte yer alan yapılara veya her bir maddeye verilen yanıtlar, ölçüt olarak belirlenen başka bir algı, tutum veya düşüncenin göstergesi olabilmektedir (Sekaran ve Bougie, 2016: 221). Tahmin edici geçerlilik analizi bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon testleri ile gerçekleştirilmektedir (Alpar, 2012: 420; Şencan, 2005: 763).

Tablo 1: Pearson Korelasyon Katsayıları ile Tahmin Etme Geçerliliği

	\bar{x}	Std. Sapma	Mesleki Eğitim Algısı	Öğrenme Motivasyonu
Mesleki Eğitim Algısı	4,3091	0,41126	1	0,556**
Öğrenme Motivasyonu	4,3597	0,35475	0,556**	1

** (p<0.01)

Tablo 1’den elde edilen bilgilere göre değişkenler arasında ilişkinin yönü ve anlamlılık düzeyinin beklenen şekilde gerçekleştiği görülmüştür. Tabloya göre değişkenler arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin 0,50-0,69 aralığında ve orta düzey bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Kalaycı, 2010: 116).

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırma kapsamında katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin farklı birçok değişken araştırılmak ve incelenmek istenmiş ancak elde edilen veri setinde niceliksel olarak düzgün bir dağılım gerçekleşmediği görülmüştür. Bu yüzden demografik anlamda katılımcıların cinsiyeti, görmüş olduğu eğitim seviyesi ve mezuniyet özellikleri üzerinden araştırma yürütülmüştür. Tablo2’den elde edilen bilgilere göre cinsiyet değişkenlerine göre çoğunluğun (%52,2) erkeklerden oluştuğu, eğitim durumlarına göre çoğunluğun (%51,3) önlisans açıcılık eğitimi alan öğrencilerden, lise mezuniyetlerine göre ise çoğunluğun (%43,4) Anadolu lisesi mezunu öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Sonuçları

<u>Değişkenler</u>	<u>f</u>	<u>(%) Yüzde</u>	
Cinsiyet	Kadın	54	47,8
	Erkek	59	52,2
Aldığı Eğitim (Bölüm)	Önlisans (Aşıcılık)	58	51,3
	Lisans (Gastronomi)	55	48,7
Lise Mezuniyet	Düz Lise	15	13,3
	Anadolu Lisesi	49	43,4
	Alan ile İlgili Meslek Lisesi	33	29,2
	Diğer Meslek Liseleri	16	14,2
Toplam	113	%100	

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki eğitim algıları bağlamında demografik özelliklerine göre ayrılan gruplar arasında herhangi bir farklılık olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizleri (ANOVA ve t-Testi) sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3: Demografik Özelliklerine Göre Ayrılan Katılımcıların Mesleki Eğitim Algısı Farklılıklarına İlişkin ANOVA ve t-Testi sonuçları

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	F/t	Sig. (p)
Cinsiyet	Kadın	54	4,3185	,05106	,231	,818
	Erkek	59	4,3006	,05790		
Aldığı Eğitim (Bölüm)	Önlisans (Aşçılık)	58	4,3351	,05386	,686	,494
	Lisans (Gastronomi)	55	4,2818	,05588		
Lise Mezuniyet	Düz Lise	15	4,2244	,41317	,397	,755
	Anadolu Lisesi	49	4,3422	,41145		
	Alan İle İlgili Meslek Lisesi	33	4,3222	,39517		
	Diğer Meslek Liseleri	16	4,2604	,46368		

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki eğitim algıları bağlamında demografik özelliklerine göre ayrılan gruplar arasında herhangi bir farklılık olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizleri (ANOVA ve t-Testi) sonuçları yer almaktadır. Tablodan elde edilen bilgilere göre, araştırma kapsamında cinsiyet, eğitim seviyesi ve lise mezuniyeti değişkenlerine göre ayrılan katılımcı grupları arasında, mesleki eğitim algısına ilişkin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p>0.05$) bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre araştırma kapsamında belirlenen H_1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4: Demografik Özelliklerine Göre Ayrılan Katılımcıların Öğrenme Motivasyonu Farklılıklarına İlişkin ANOVA ve t-Testi sonuçları

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	F/t	Sig. (p)
Cinsiyet	Kadın	54	4,3900	,04955	,867	,388
	Erkek	59	4,3320	,04514		
Aldığı Eğitim (Bölüm)	Önlisans (Aşçılık)	58	4,3661	,04452	,197	,844
	Lisans (Gastronomi)	55	4,3529	,05037		
Lise Mezuniyet	Düz Lise	15	4,3922	,41276	,399	,754
	Anadolu Lisesi	49	4,3842	,36422		
	Alan İle İlgili Meslek Lisesi	33	4,3476	,34843		
	Diğer Meslek Liseleri	16	4,2794	,29490		

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenme motivasyonlarına ilişkin demografik özelliklerine göre ayrılan gruplar arasında herhangi bir farklılık olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizleri (ANOVA ve t-Testi) sonuçları yer almaktadır. Tablodan elde edilen bilgilere göre, araştırma kapsamında cinsiyet, eğitim seviyesi ve lise mezuniyeti değişkenlerine göre ayrılan katılımcı grupları arasında öğrenme motivasyonuna ilişkin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p>0.05$) bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre araştırma kapsamında belirlenen H_2 hipotezi reddedilmiştir.

Araştırma kapsamında mesleki gelişim eğitim programına katılan öğrencilerin eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisini ölçmek için basit regresyon analizine başvurulmuştur. Tablo5'de araştırmaya katılan

öğrencilerin mesleki eğitim algılarının öğrenme motivasyonları üzerindeki etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Algısının Öğrenme Motivasyonuna Olan Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

	Standardize edilmiş katsayılar	Standardize edilmemiş katsayılar		t-değeri	Anlam düzeyi (p)	Çoklu bağlantı istatistikleri		
	Beta (r)	β	Std. Hata			Tolerans	VIF	CI
(Sabit)		2,497	,307	8,141	,000			1,000
Mesleki Eğitim Algısı	,501	,432	,071	6,102	,000	1,000	1,000	21,097

Bağımlı değişken: Öğrenme Motivasyonu; R: 0,501; R²:0,251; **Düzeltilmiş R²**: 0,244; D-W: 2,018; Model için F:37,230; (p<0.01); (0.30<r<0.64)

Tablo 5'ten elde edilen Beta (r) değeri; araştırma kapsamında ele alınan mesleki eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu değişkenleri arasındaki ilişkiye ait korelasyon katsayısıdır. Elde edilen bu korelasyon katsayısından (r) hareketle, öğrencilerin mesleki eğitim algıları ile öğrenme motivasyonları arasında (p<0,01) düzeyinde, pozitif yönde (r=0,501) anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilimler alanında korelasyon katsayısının (r) 0,30-0,64 arasında olması durumunda değişkenler arasında orta düzey bir ilişkinin olduğu yorumu getirilmektedir (Ural ve Kılıç, 2006: 248). Bu nedenle, mesleki eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu arasındaki pozitif yönlü ilişkinin orta düzeyde (r=0,501) bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu bulgudan hareketle mesleki eğitim programlarına katılan öğrencilerin eğitim algısı arttıkça öğrenme motivasyonlarının da arttığını ya da eğitim algısı azaldıkça öğrenme motivasyonlarının da azaldığını söylemek mümkündür.

Ayrıca, tablo 5'ten elde edilen bilgilere göre; mesleki eğitim algısının, öğrenme motivasyonuna olan etkisine ilişkin toplam varyans yükü "R²:0,251" olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda mesleki eğitim algısının, öğrenme motivasyonuna olan etkisi toplam varyansın yaklaşık %25,1'ini açıkladığını söylemek mümkündür. Başka bir ifade ile öğrencilerin öğrenme motivasyonunu etkileyen unsurlardan sadece %25,1'i mesleki eğitim algısından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra tablodan elde edilen bilgilere göre mesleki eğitim algısının bir birimlik artış göstermesi öğrencilerin öğrenme motivasyonlarında 0,43'lük bir etki yaptığını söylemek mümkündür. Bu sonuca göre araştırma kapsamında belirlenen H3 (Katılımcıların mesleki eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerinde etkisi vardır.) hipotezi yeterli kanıtla desteklendiğinden kabul edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, yaygın eğitim kapsamında gerçekleştirilen ve 2019 yılı itibari ile beşincisi düzenlenen Mengen Ulusal Aşçılık Kampı mesleki eğitim programına katılan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü ile aşçılık programı öğrencilerinin almış oldukları eğitimle ilgili algı düzeyinin öğrenme motivasyonu ile ilişkisinin ve öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmada her bir araştırma değişkenine yönelik gerçekleştirilen analizlerde demografik özelliklerine göre ayrılan katılımcı grupları arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamasına rağmen, katılımcıların mesleki eğitim algısı ile öğrenme motivasyonu arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, mesleki eğitim algısının öğrenme motivasyonu üzerinde pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle mesleki

eğitim programlarına katılan öğrencilerin eğitim algısı arttıkça öğrenme motivasyonlarının da arttığını ya da eğitim algısı azaldıkça öğrenme motivasyonlarının da azaldığını söylemek mümkündür. Ayrıca, araştırma kapsamında elde edilen bulgular çerçevesinde öğrencilerin öğrenme motivasyonunu etkileyen unsurlardan %25,1'i mesleki eğitim algısından kaynaklandığı söylenebilir.

Bu çalışma, mesleki gelişim amaçlı düzenlenen aşçılık eğitimi programlarına katılan aşçı adayı olan öğrencilerde, verilen eğitime yönelik oluşacak olumlu ya da olumsuz algı onun aşçılık anlamında öğrenme merakını veya motivasyonunu etkileyeceği sonucunu ortaya koymuştur. Bu sonucun, konu ile ilgili olarak daha önce farklı alanlarda yapılmış olan birçok çalışma ile benzerlik gösterdiği de görülmüştür. Bu kapsamda yapılan alan araştırması neticesinde yapılan birçok araştırmanın sonucuna göre, eğitim algısı yüksek olan bireyin öğrenme motivasyonunun da yüksek olacağı ve eğitim programına katılan öğrencilerin başarısı ve ya başarısızlığında en önemli faktörün bireyin öğrenme motivasyonunun olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenmeye yönelik oluşan algı ve öğrenme motivasyonunun ise eğitime olan katılımı ve devamlılığı önemli ölçüde etkileyeceği ve böylece eğitimden daha verimli sonuçlar elde edileceği dile getirilmiştir (Noe, 1986; Noe ve Wilk, 1993; Bartlett, 2001; Ahmad ve Bakar, 2003; Bakalis ve Jonier 2006; Rahman ve Rahman, 2013; Tanrıverdi ve Şahin, 2014; Mahmutoğulları, 2015; Yılmaz vd., 2018).

Bu anlamda yapılan alan araştırması ve yapılan bu araştırmadan elde edilen verilerin analizleri neticesinde araştırma sonuçlarıyla ilişkili olarak gerçekleştirilen mesleki aşçılık eğitimi programlarına yönelik verilen eğitim kalitesini artırabilmek, dolayısıyla bu tür programlara katılan öğrencilerin bu yöndeki oluşabilecek algısını olumlu yönde artırabilmek ve neticesinde öğrencilerin öğrenme merakını veya motivasyonunu artırabilmek amacıyla araştırma kapsamında bir takım öneriler geliştirilmiştir;

Mesleki eğitim programları kapsamında verilen eğitimin, öğrencinin tutumunu olumlu yönde etkileyecek ve ihtiyaç, hedef ve beklentilerini karşılayacak etkinlikte ve kalite düzeyinde olması, onların kariyer elde etme yolundaki arzusu ve mesleki anlamda öğrenme merakı ve motivasyonu açısından oldukça önemlidir (Kayadibi, 2001: 74). Bu doğrultuda mesleki anlamda gerçekleştirilen aşçılık eğitimi programlarında, bu programlara katılacak olan öğrencinin mesleki anlamda ihtiyaç ve beklentilerinin doğru tespit edilmesi ve bu doğrultuda eğitimin eğitim verme konusunda hevesli profesyonel eğitimciler tarafından verilmesi öncelikli öneme sahiptir. Bunun yanı sıra verilen eğitimin tam anlamıyla mesleği yansıtan, sektörde karşılığı olan ve sektörün ihtiyacına yönelik uygulamaları içermesi ve eğitim verilen tesisinde buna göre tasarlanmış olması, eğitime katılan öğrencide verilen eğitime yönelik olumlu algı oluşmasını sağlayacak diğer bir öncelikli husustur.

Mesleki eğitim programlarının sistemli ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi de yine verilen eğitimin öğrencide olumlu algı oluşturması ve öğrenme motivasyonu açısından oldukça önemlidir. Mesleki eğitim programlarındaki bir başka önemli husus, katılımcının programın içeriği, önemi ve ayrıntıları hakkında bilgilendirilmesidir. Eğitim programının önemi ve içeriği hakkında bilgilendirilen katılımcının eğitim programına olan devamlılığı sağlanabilir ve istekliliği artırılabilir.

Mesleki anlamda verilen eğitim programlarında öğrencinin kişisel becerilerini yansıtabilecekleri ve yaratıcı düşüncelerini teşvik edici aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması da yine öğrencinin eğitim programına olan

devamlılığının sağlanması ve öğrenme motivasyonunun artırılması açısından önemlidir. Bunun yapılan bu tür mesleki eğitim programlarında verilen eğitim kapsamında takım çalışması uygulamaları yapılarak eğitime katılan öğrencilere birlikte çalışma imkânının verilmesi de önemli bir husustur. Bu doğrultuda katılımcıya hem mesleki motivasyon açısından önemli olan çalışma ortamında iletişim kurma ve birlikte çalışma deneyimi kazandırılmış hem de takım arkadaşlarının tecrübelerinden yararlanma imkânı sunulmuş olunabilir.

Ayrıca, bu tür mesleki eğitim programlarından sonra eğitime katılan öğrencilerin, öğrendiklerini ölçen bir uygulamaya tabi tutulması ve eğitimin sonuçlarının takip edilmesi de öğrencinin eğitim algısını etkileyen önemli bir etkidir.

Mesleki eğitim programları ile ilgili yapılan araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizleri neticesinde araştırma sonuçlarıyla ilişkili olarak araştırma kapsamında geliştirilmiş olan yukarıda vurgulanan hususların, eğitime katılan öğrencilerin verilen mesleki eğitime yönelik algısını ve öğrenme motivasyonunu olumlu yönde etkilemesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Mesleki gelişim amaçlı gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından düzenlenen aşçılık eğitimi programlarında belirtilen bu hususların dikkate alınması verilen eğitimin amacına ulaşması için, başka bir ifade ile sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün artırılması için etkin ve kaliteli bir mesleki ve teknik eğitimin sağlanması açısından ve öğrencinin mesleki açıdan öğrenme merakı ve motivasyonu açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, K. Z. ve Bakar, R. A. 2003. The Association Between Training and Organizational Commitment Among White Colour Workers in Malaysia, *Intaernation Journal of Training and Development*, 7(3), 166-185.
- Akbaba, S. 2006. Eğitimde Motivasyon, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 343-361.
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki Turizm Eğitimi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2),7-18.
- Alpar, R. (2012). Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ames, C., A. (1990). Motivation: What Teachers Need to Know. *Teachers College Record*, 91(3),409-421.
- Bakalis, S. and Jonier, A. T. (2006). The attendance of organizational commitment: The case of Australian Casual Academics. *International Journal of Educational Management*, 20(6),439-452.
- Bartlett, K. (2001). "The relationship between training and organizational commitment: A study in the health care field". *Human Resource Development Quartely*, 12(4), 335-352.
- Bayraktar, V., H. (2015). Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler, *Journal of Turkish Studies*, 10(3),1079-1100.

- Clemenz, C. E. (2005) Measuring perceived quality of training in the hospitality industry, PhD Thesis, Virginia Polytechnic Üniversitesi, Polytechnic Institute: Virginia.
- Demir, İ., Başbüyük, O., Büker, H., Demir, O. Ö., Demir, S., Demirci, S., Dolu, O., Durna, T., Gürer, C., Karakuş, Ö., Köksal, T., Köseli, M., Özdoğan, A. ve Sevinç, B. (2009). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Duran, S. (2017). Hizmet İçi Eğitimin İşgören Motivasyonuna Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi ile Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erikli S. (2014). Yoksul Lise Son Sınıf Öğrencilerinde Eğitim Algısı: Mamak Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Ertem, H. (2006). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kimya Derslerine Yönelik Güdülenme Tür ve Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Balıkesir.
- Gothard, B., Mignot, P., Offer M. and Ruff, M. (2001). Careers guidance in context. Sage Publications: London.
- Görkem, O. ve Öztürk, Y. (2011). Otel Mutfağlarında Stajyer İstihdamı ve Beceri Eğitimi Yeterliliğine Yönelik Bir Uygulama, İşletme Araştırmaları Dergisi, 3(4),18-33.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluating Professional Development. Corwin Press: California.
- Güdek, M. ve Boylu, Y. (2017). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Gastronomi Eğitimi Alan Öğrencilerin Beklenti ve Değerlendirmelerine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4),489-503.
- Güzel, G. N. (2006). Yüksek Öğretimde Turizm Eğitimi ve Hizmet Kalitesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2009). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karacelib, S. (2013). Din Eğitiminde Motivasyonun Önemi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4),182-207.
- Kayadibi, F. (2001). Eğitim Kalitesine Etki Eden Faktörler ve Kaliteli Eğitimin Üretime Etkisi, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 3 (1),71-94.
- Klein, H. J., Noe R. A. and Wang, C. (2006). Motivation to learn and course outcomes: the impact of delivery mode, learning goal orientation and perceived barriers and enablers. *Personal Psychology* (59),665-702.
- Koç, H. ve Topaloğlu, M. (2012). İşletmeler İçin Yönetim Bilimi, Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Kurnaz, A., Kurnaz, A. H. ve Kılıç, B. (2014). Önlisans Düzeyinde Eğitim Alan Aşçılık Programı Öğrencilerinin Mesleki Tutumlarının Belirlenmesi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32),41-61.
- Mahmutoğulları, D. (2015). Hizmet İçi Eğitim Algısının İşgörenlerin Öğrenme Motivasyonu Üzerine Etkisi: Bodrum Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Nevşehir.

- Mahmutoğulları, D. ve Perçin, Ş. N. (2018). Hizmet İçi Eğitim Algısının İşgörenlerin Öğrenme Motivasyonu Üzerindeki Etkisi: Bodrum Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 44-55.
- Noe, R. A. (1986). Trainees' attributes and attitudes: Neglected Influences on training effectiveness, *Academy of Management Review*, 11 (4),736-749.
- Noe, R. A. (1999). *Employee training and development*, çev. Canan Çetin, Irwin, Mc Graw Hill.
- Noe, R. A. and Wilk, S. L. (1993). Investigation of the factors that influence employees' participation in development activities. *Journal of Applied Psychology*, 78 (2),291-302.
- Olçay, A. (2008). Türk Turizmde Eğitimin Önemi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Pelit, E. ve Güçer, E. (2006). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1),139-164.
- Rahman, M. H. and Rahman, M. A. (2013). Employee Perception towards Effective Training Program: A Study on Some Selective Private Commercial Banks. *European Journal of Business and Management*, 5 (12), 62-74.
- Santos, A. and Stuart, M. (2003). Employee perceptions and their influence on training effectiveness. *Human Resource Management Journal*, 13(1),27-45.
- Sekaran, U. and Bougie, R. (2016). *Research methods for business a skill-building approach seventh edition*. Chichester, West Sussex, United Kingdom: John Wiley and Sons Ltd.
- Selçuk, Z. (2000) *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Slavin, R. E. (2013). *Educational Psychology: Theory and Practice*, G. Yüksel (Çev. Ed.), *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Sürücü, A. ve Ünal, A. (2018). Öğrenci Motivasyonunu Artıran ve Azaltan Öğretmen Davranışlarının İncelenmesi, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 253-295.
- Şahin, L. ve Güçlü, C. F. (2010) Genel Olarak Hizmet İçi Eğitim: Ülker Şirketler Topluluğu Hizmet İçi Eğitim Süreci ve Uygulamaları, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 59(2), 217-270.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Boston: Pearson
- Tanrıverdi, H. ve Şahin, M. A. (2014). Konaklama İşletmelerinde Kat Hizmetleri Çalışanlarının Hizmet İçi Eğitim Kalite Algısı ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki: İstanbul Bölgesinde Bir Araştırma, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 21(2),129-140.
- Ulusoy, A. (2002). *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ünlüöner, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye'de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12),11-32.

- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö. ve Günsel, A. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin, Mesleğin Geleceğine İlişkin Bakış Açıkları, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(33),179-199.
- Yılmaz, U. H., Çelik, A. ve Erat, L. (2018). Çalışanların Hizmet İçi Eğitim Algılarının Öğrenme Motivasyonları Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, 26. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yorgancı, B. (2011). Öğretmenlerin, Öğretmen Adaylarının ve Öğrencilerin Motivasyonu Algılama Farklılıkları, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Balıkesir.
- Yükseköğretim Program Atlası, <https://yokatlas.yok.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 20.05.2019]

The Effects of Vocational Education Perception of Students of Gastronomy and Culinary Arts Department and Cookery Program on Learning Motivation: A Sample of National Cookery Camp in Mengen

Mehmet CAN

Aksaray University, Güzelyurt Vocational High School, Aksaray/Turkey

Berker ÇİFTÇİ

Bolu Abant İzzet Baysal University, Mengen Vocational High School, Bolu/Turkey

Extensive Summary

Today, it is known that businesses that offer catering services experience a significant deficiency in qualified personnel in terms of both quality and quantity. Especially the fact that the business that offer catering services and individuals that practice the profession of cookery assume important missions such as protecting consumer's health, introducing the local cuisine within the framework of the traditions and customs and transferring them to future generations increases this need for qualified personnel further (Görkem and Öztürk, 2011: 19). Along with such an increase in the need for qualified personnel, the importance placed on gastronomy and cookery education has gradually increased (Güdek and Boylu, 2017: 490). Within this framework, it is observed that the number of schools that provide vocational education in the fields of gastronomy and cookery to provide the qualified personnel who are needed by culinary businesses has increased significantly.

Additionally, in a dynamic environment that constantly changes with technological innovations, it is observed that rapid developments and transformations have been experienced in the culinary field just as in many other fields. The inadequacy of the information and skills obtained from educational institutions that could not achieve their development in the face of this sectoral transformation (Mahmutoğulları and Perçin, 2018: 45) would not be able to

meet the expectations of the students and thus, would cause the professional satisfaction levels of students to be low (Güzel, 2006: 288). In fact, the information and skills obtained from several formal education institutions sometimes fall short in the face of these rapid changes (Mahmutoğulları and Perçin, 2018: 45). Therefore, prospective students feel the need to participate in short-time non-formal programs that are provided by both government and private institutions in order to keep up with the era, observe new developments about the profession or improve the information, skills and application techniques that are felt to be inadequate during the vocational formal education received.

In studies conducted in vocational education, the common perception is that the most important factor that can enable to increase the qualified workforce needed by the culinary sector is an effective and qualified vocational and technical education (Güdek and Boylu, 2017: 490). The fact that the provided vocational education is at an efficient and qualified level that can meet the needs, aims and expectations of the students in a positive way is of importance in terms of their learning motivation as well. In this sense, the extent and the competence of the vocational cookery education programs provided by both formal and private institutions cause the prospective cookery students to form a positive or negative perception toward the education program and this perception affects their curiosity for learning or learning motivation in terms of cookery.

Within the scope of the study, it was aimed to reveal the relationship between the perception levels regarding the education received by the students of gastronomy and culinary arts department and cookery program within the scope of non-formal education in vocational education programs and the learning motivation and the effects of that perception on learning motivation. For this purpose, it was resorted to collecting the data from all students who come from 88 different universities, 8 international and 80 national, and participated in the National Cookery Camp, which was organized for the 5th time as of 2019. The questionnaires obtained were analyzed by using the related methods.

The questionnaire form prepared within the scope of the study consists of three consecutive, main sections. The first section of the questionnaire form covers matters aimed at determining the demographic properties (gender, received education, high school graduation) of the participants. In the second and third sections, the Perceived Quality of Training Scale, which was developed by Clemenz (2005) and adapted into Turkish by Mahmutoğulları (2015), was used with its 30 items and 5-point Likert type scale in the second section while the Learning Motivation scale, which was developed by Noe and Wilk (1993), was used with its 17 items and 5-point Likert type scale in the third section.

In the findings obtained as a result of the analyses, although no significant difference was observed between the participant groups that were divided according to demographic properties in the analyses conducted for each research variable, it was observed that there was a moderate, positive correlation between the vocational education perception of the participants and their learning motivations. Furthermore, it was determined that vocational education perception had a positive directional effect on learning motivation. With reference to this finding, it is possible to state that as the learning perception of the students who participate in vocational education programs increase, their learning motivation also increases or as their learning perception decreases, their learning motivation also decreases. Moreover, within the framework of the finding obtained within the scope of the study, it can be stated that 25,1% of the factors that affect the learning motivation of the students resulted from the vocational education perception.

This study revealed the result that in prospective cookery students, who participate in cookery education programs that are held by both formal and private institutions, the positive or negative perception toward the provided education affects their curiosity to learn or learning motivation in terms of cookery.

The fact the education provided within the framework of vocational education programs is at an effective and qualified level, which can positively affect students' attitudes and meet their needs, aims and expectations, is important in terms of their desire to achieve a career, their curiosity to learn and learning motivation. In this sense, in cookery education programs conducted in terms of vocational education, it is a priority to determine the professional needs and expectations of the students who participate in these programs correctly and accordingly, to provide the education with professional educators who are enthusiastic for providing the education. Furthermore, the fact that the provided education properly reflects the profession has an equivalent in the sector and includes practices aimed for the needs of the sector along with the education facility designed accordingly is another priority that enables the formation of a positive perception in the students toward the provided education.

Conducting the vocational education programs in a systematic and planned way is also of importance in terms of creating positive perceptions in students toward the provided education and their learning motivation. Another point of importance in vocational education programs is the informing of the participants about the content, significance and the details of the program. Informing of the participants about the significance and the content of the education program enables participants' continuity in the education program and increases their willingness.

In vocational education program, using active learning methods by which the students can reflect their individual skill and which promotes creative thinking is also important in terms of providing the continuity of students in the educational program and increasing their learning motivation. It is also an important element to provide opportunities for the students to cooperate by conducting teamwork practices within the scope of the educational program in this type of vocational education programs. Accordingly, the participants will be provided both the experience of communication and cooperation, which are important in terms of professional motivation in the working environment and the opportunity to benefit from the experiences of their teammates.

Furthermore, following this type of vocational education program, an important factor affects the perception of students toward the education is to subject the students to an implementation that measures what they learned and to follow the outcomes of the education.

Regarding the research results as a result of the analyses of the data obtained in the study conducted on vocational education programs, it is believed that the points developed within the framework of the study and emphasized above are important in terms of positively affecting the perception of participating students toward the vocational education and their learning motivation.